LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Kyrkliga kulturminnen

Tillståndsprövning enligt kulturmiljölagens 4:e kapitel

Länets kyrkliga miljöer är en särskilt värdefull del av vårt kulturarv och är därför skyddade i lag. Att förvalta en kyrklig miljö innebär att bevara och förnya varsamt på samma gång. Förändringar på kyrkobyggnad, kyrkliga inventarier, kyrkotomt och begravningsplats kräver tillstånd från länsstyrelsen. Här kan du läsa om hur det går till att söka dessa tillstånd.

Dialog

Vad som är en väsentlig ändring och vad som är löpande underhåll är ibland svårt att avgöra. Det är länsstyrelsen som avgör vilka åtgärder som är tillståndspliktiga. Är ni osäkra på vad som gäller så tag kontakt med länsstyrelsen. Det spar tid att ta föra en tidig dialog för att komma fram till en lösning som passar både församlingens behov och samtidigt påverkar de kulturhistoriska värdena i så liten omfattning som möjligt.

Planering spar tid

Vid tillståndsprövningen gör länsstyrelsen en avvägning och bedömning mellan församlingens behov och hur de kulturhistoriska värdena påverkas av ändringen. Tillståndsprövningen varierar i omfattning och tid beroende på vad det är som ska göras.
Tillståndsprocessen kan ta flera månader om många parter är involverade eller om länsstyrelsen inte får in kompletta ansökningshandlingar. Tid kan därför sparas genom att församlingen planerar sin ansökan och ser till att alla handlingar som krävs är med.

Foton från halländska kulturmiljöer.
Foto: Kulturmiljöenheten Länsstyrelsen i Hallands län

Lagskyddet

Alla kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som är uppförda eller anlagda före 1940 och vissa yngre speciellt värdefulla kyrkomiljöer är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950). Skyddet innebär i korthet att kyrkomiljöernas kulturhistoriska värde ska bevaras. Om förändring sker ska den göras utan att de kulturhistoriska värdena minskar.

När behövs tillstånd?

Väsentlig ändring i kyrkan eller på kyrkogården kräver tillstånd enligt kulturmiljölagen. Exempel på väsentlig ändring:

Kyrkobyggnaden

- bygga om, bygga till, flytta eller riva
- ändra ytskikt och kulörer interiört och exteriört
- ändra eller göra ingrepp i kyrkans stomme eller murverk etcetera
- göra nya installationer, till exempel el och värme
- ändra, tillföra eller flytta fast inredning, till exempel bänkar, altare, dopfunt eller konstnärlig utsmyckning.

Kyrkotomt och begravningsplats

- utvidga eller på annat sätt förändra
- uppföra eller ändra byggnader, murar, portaler och andra fasta anordningar, till exempel anläggande eller ändring av minneslundar
- borttagande av gravvårdar, grus- och gravramar, beläggning på gångar, större förändringar av planteringar, till exempel upprepat borttagande av växtlighet med mera.

Kyrkliga inventarier

- avyttras eller flyttas från traditionell plats
- ta bort ur inventarieförteckning
- reparera, ändra eller konservera
- renovera eller installera ny orgel.

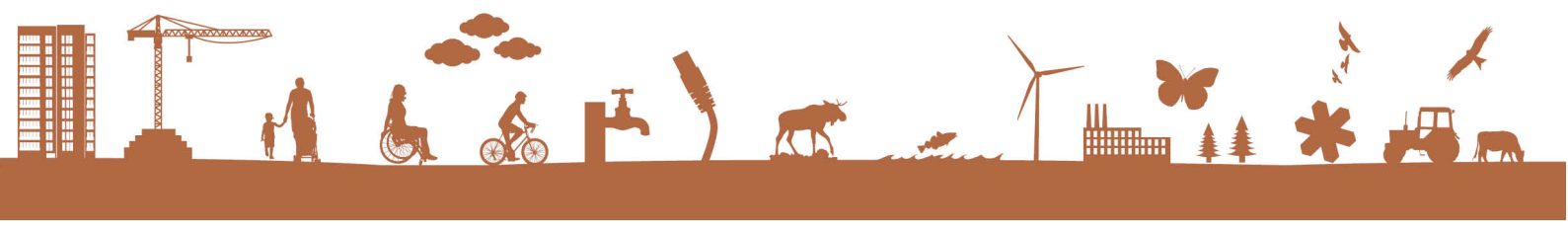

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Tillståndsprocessen

1. Församlingen planerar en förändring och tar tidigt kontakt med länsstyrelsen för samråd. Tillsammans resonerar man kring lösningar som tillfredsställer församlingens behov men samtidigt påverkar de kulturhistoriska värdena i så liten utsträckning som möjligt. Det tidiga samrådet är viktigt och förenklar processen.

2. Finns behov samråder länsstyrelsens handläggare på plats med församlingen, den antikvariske expert som församlingen valt, byggherre och övriga konsulter. Om det är mer omfattande förändringar som planeras behöver de inblandade konsulterna erfarenhet av kyrkoprojekt och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse för att kunna delta i/leda projektet.

3. Församlingen fattar beslut om förändringen och att tillstånd ska sökas hos länsstyrelsen. Även om den planerade åtgärden finns med i kyrkans vård- och underhållsplan måste en tillståndsansökan skickas in.

4. Ansökan görs på avsedd blankett. För att ansökan ska bli komplett skickas följande med:

   - Beskrivning av den föreslagna åtgärden inklusive arbetsmetoder och materialval.
   - Motivering av den föreslagna åtgärden.
   - Beskrivning av den föreslagna åtgärdens påverkan på byggnadens, föremålets eller anläggningens kulturhistoriska värde.

   Ansökan och samtliga ansökningshandlingar skickas till länsstyrelsen. Tänk på att ändringar av kyrkobyggnaden eller kyrkogården kan kräva tillstånd enligt annan lagstiftning, exempelvis enligt plan– och bygglagen och miljöbalken.

5. Länsstyrelsen tar emot och granskar ärendet och begär vid behov in kompletteringar. En komplett inkommen ansökan innebär alltså att tillståndsprocessen går fortare. Får länsstyrelsen inte in rätt handlingar kan ärendet inte handläggas och det avvisas.

6. Vid behov skickas ärendet på remiss till externa specialister. Handläggningstiden varierar beroende på ändringens art och omfattning samt hur många instanser som behöver involveras i processen. Beräknad handläggningstid är i normalfallet fyra månader.

7. Länsstyrelsen fattar beslut i ärendet. Beslutet vinner laga kraft tre veckor efter beslutsdatum. Länsstyrelsen kan besluta att arbetet ska ske under medverkan av en antikvarisk expert. Den antikvariska experten utser och bekostar Församlingen själv. Expertens uppgifter specificeras enligt Riksantikvarieämbetets vägledning som finns på:
   http://www.raa.se/publicerat/varia2012_4.pdf

8. Vid avvikelse från ansökan/handlingar ska länsstyrelsen omgående informeras.

9. Länsstyrelsen ska meddelas när arbetena är slutförda eller kallas till slutbesiktning.